

מעדני אשר

גיליון ש"ה
(שנה ז')
פרשת בא תש"ע

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תבל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

**האוכל ביו"ט אצל ההורים או אצל חמיו
האם מותר לקחת אוכל משם ביו"ט לאחר יו"ט?**
בפרשתו י"ב ט"ז כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה להם.

יש לחקור מי שהולך ביו"ט לאכול אצל ההורים שלו האם מותר לקחת אוכל ביו"ט לאחר יו"ט או דילמא אסור דהויא מכין מיו"ט לחול.

הנה איתא במשנה ביצה מ' ע"א מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יו"ט.

וברש"י לא יוליכו לאחר סעודה מנות בידם לביתם לסעודת לילה.

יש להקשות: איך מותר להוליך אוכל מיו"ט לחול, הרי אין יו"ט מכין לחול, ואפילו דבר שליכא בזה מלאכה נמי אסור כמו שכתב המגן אברהם אור"ח סימן תרס"ג, ועיין סימן תק"ג שאסור להביא יין ביו"ט ראשון ליו"ט ב', א"כ אפילו בלא איסור תחומין יש איסור הכנה מיו"ט לחול, כך מקשה החתם סופר ביצה מ' ע"א, וכן בשמחת יו"ט ביצה מ' ע"א, וכן בבבדי יו"ט להגאון רבי שלמה קלוגר, וכן הרש"ש ביצה מ' ע"א, וכן בספר הערות להגר"ש אלישיב.

איכא כמה תרוצים:

- א. ע"פ שיטת הטור אור"ח סימן תקכ"ט שהבין בשיטת הרמב"ם שצריך לעשות ג' סעודות ביו"ט, לפי הנ"ל אתי שפיר, דמירי שצריך את זה לסעודה שלישית ביו"ט, כך תירץ החתם סופר.
- ב. מיירי ביו"ט שחל ערב שבת, דמותר להכין מיו"ט לשבת, כך תירץ בשמחת יו"ט ביצה מ' ע"א, וכן בספר הערות להגר"ש אלישיב שליט"א.
- אבל בשמחת יו"ט דחה תרוץ הנ"ל: דמי הכריח רש"י לזה.
- ג. מיירי בשני ימים טובים של ראש השנה, ע"פ שיטת הגר"א אור"ח סימן תק"ג, עיין מגן אברהם שם דחולק דסבירא ליה דשני ימים טובים של ראש השנה, קדושה אחת הוא אף לקולא, א"כ יו"ט אחד מותר להכין לשני, ובזה מיירי רש"י, כך כתב בספר הערות להגר"ש אלישיב שליט"א ביצה מ' ע"א.

ד. הרי קימ"ל אור"ח סימן תקט"ז משלחין כלים ביו"ט אפילו הן לצורך חול כגון תפילין, משום דשמחה הוא לו ביו"ט, ומתירים אפילו איסור הוצאה, והוא הדין במנות היה מותר לשלוח אף לצורך חול מכח שמחה שיש לו כשמקבל מנות, כך תירץ בבבדי יו"ט ביצה מ' ע"א, ועיין ברש"ש כשהקשה הקושיא הנ"ל ציין להלכה של משלחין כלים אע"פ שאינם לצורך המועד.

מעדני אשר: והא דכתב המגן אברהם אור"ח סימן תרס"ז שאסור להביא יין מיו"ט לחבירו, שאני התם דליכא שמחה כל כך, שאינו מקבל דבר חדש שמביא לו שמחה, ורק כשהוא מקבל דבר שאינו שלו ויש בזה שמחה גדולה מותר.

ושמחתי כשדנתי בזה עם ידידי הרה"ג יצחק ישראלי שליט"א מו"ץ בירושלים והראה לי שבספר תוספות יו"ט להגאון רבי שלמה קלוגר שליט"א סימן תקט"ז כתב חילוק זה, דרק כשמקבל דבר חדש במתנה היתרו משום שמחת יו"ט, ומביא ראייה דאל"כ מדוע האופה מיו"ט לחול לוקה לחד מ"ד, הא יש לו הנאה שנאפה היום, אלא ש"מ כיון שאינו מקבל דבר חדש לא היתרו, ועיין בטל תורה ביצה י"ד ע"ב.

לפי זה נראה לי: כשאוכל אצל ההורים או חמיו ונותנים לו אוכל לקחת לחול, דהויא שמחת יו"ט דהויא כמקבל מתנה, מותר לקחת את זה הביתה לצורך חול.

אבל יש לדחות: דאולי אצל הורים וחמיו שהוא רגיל לאכול שם ולא הויא שמחה כמו קבלת מתנה מאחר אפשר דלא הויא בגדר השמחה שהתירו ביו"ט לצורך חול.

ועוד היתר: ע"פ מה שכתב בשו"ת מהרש"ג חלק א' סימן ס"א דדוקא כשעושה להרויח הזמן שלא יצטרך לעשות בימות החול אסור, אבל במקום שאם לא יעשה בשבת לא יוכל לעשותו בכלל אינו מקרי הכנה, לפי זה באופן שאם לא יטול עכשיו לא יוכל לקחת אח"כ, יהא עוד היתר לפי המהרש"ג, וכן הורה לי כמה רבנים שמותר, ויש סוברים שאסור.

כולל עיון דחסידי בעלזא בית שמש - בנשיאות כ"ק מרו אדמו"ר שליט"א

ברבני גיל ושמחה משגרים אנו ברכת מולא טבא ונדיא יאה קדם ראש כוללנו החסידי המפואר שמו הולך לפניו מרביץ תורה לרבים יום ולילה, וסתנן זו כוז בסברה ישרה ועמוקה, לו יאה התלה מתענני בכל אחד ואחד להרימו על דרך המלך בתורה ובעמקות ירא וחרד לדבר ה' שמח וטוב לבב בתורה ובמצות ה' כנתינתם מסיני בקי בכל מכמני התורה

הרב הגאון ר' שמואל יעקב לנדאו שליט"א ראש כולל עיון דחסידי בעלזא בית שמש

לרגל שמחת הכנס בנו היקר כמר מתתיהו נ"ו בבריתו של אאע"ה במז"ט ובשעטו"מ

וברכותינו צרופה בזה שזיכה רום מעכ"ת לגדלו ולחנכו לתויר"ש לאיו"ט והרבה אידיש נחת מכל יוצאי חלציו לאיו"ט ויוכה להמשיך ולהרבות פעלים לתורה ולהגדיל כבוד התורה והחסידות בעירנו לאורך ימים ושנים טובים לתפארת בית בעלזא

מאן מאוידיך אומרי כולל עיון בית שמש

ברכת מזל טוב

לידידינו הרה"ג רבי ישראל שטילרמן שליט"א ירושלים

לרגל שמחת הבר מצוה לבנו בכורו כמר מאיר יהודה נ"ו במז"ט ובשעטו"מ

יהא רעוא שזיכה לראות הרבה נחת ממנו ומכל יוצאי חלציו

המברכים ב' הגבורה

לע"ג הרב משה בן הרב יוסף דוד ז"ל, ומרת מלכה מחלה בת הרב מרדכי זיסקינד ע"ה נתתם ע"י ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ניו יארק

האם ביו"ט מצווה אדם על שביתת בהמתו?

יש לחקור האם ביו"ט מצווה אדם על שביתת בהמתו שלא תעשה מלאכה או דילמא ביו"ט ליכא חיוב.

כתב הארחות חיים הלכות יו"ט אות ה' שביתת בהמה ומחמר ביו"ט, יש אומרים שמאחר שנקרא מלאכה, אסורה ביו"ט שהיא בכלל כל מלאכה לא יעשה, אבל בחול המועד ודאי שרי, **ויש אומרים** שאפילו ביו"ט מותר שאין לאוסרם אלא בשבת שפרט לך הכתוב בה, וכן כתב הכל בו סימן נ"ח.

וכתב על זה מרן הבית יוסף אור"ח סימן תצ"ה וז"ל ואינו יודע טעם המתיר בזה, דהא כיון דמקשינן יו"ט לשבת, חוץ ממקצת דברים המפורשים בתלמוד, ושביתת בהמה אינם מכללם, איך אפשר לומר שהוא מותרת ביו"ט, ואף שלא כתוב ביו"ט, שאר מלאכות נמי לא נכתבו ביו"ט ומכל מלאכה לא יעשה בהם ילפינן להו, והאי נמי דכוותיהו, אלא דיש לומר דשביתת בהמה ומחמר לאו בכלל כל מלאכה לא יעשה בהם נינהו, שהרי אינם מכלל ל"ט אבות מלאכה ולא מתולדותיהו, אלא לאו לעצמו ייחד להם הכתוב, הילכך אפשר שכיון שלא כתבם הכתוב ביו"ט משרא שרו, אבל אין נראה שתהא כן דעת הפוסקים, שהרי סתמו דבריהם שיו"ט שוה לשבת לכל דבר חוץ מאוכל נפש הוצאה והבערה, ולא הוציאו שביתת בהמה ומחמר מן הכלל אלמא דסבירא ליה דביו"ט נמי אסורים.

אבל בתוספות יו"ט ביצה פרק ב' משנה ח' על הא דתנן שלשה דברים ראב"ע מתיר וחכמים אוסרים, פרתו היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה, ומקדינן את הבהמה ביו"ט, מדקאמר בבא שניה ביו"ט ש"מ דבבא קמייתא לאו ביו"ט, וכן כתב רש"י להדיא דמיירי בשבת, משמע דביו"ט מותר אפילו משא להניח על הבהמה, ומכאן ראייה ברורה למאן דסבירא ליה שאין מצווים על שביתת הבהמה ביו"ט.

וכן כתב הפרי חדש אור"ח סימן תצ"ה דליכא איסור שביתת בהמתו ביו"ט, ומחמר אסור.

וכן כתב הרמ"א אור"ח סימן רמ"ו דאין אדם מצווה על שביתת בהמתו ביו"ט.

ובכסא דהרסנא סימן מ"ח, ידוע הפולמוס על ספר זה דהרבי עקיבא אייגר מביאו, ועוד הרבה אחרונים, אבל החתם סופר צווה על ספר זה **הביא ראייה שאין שביתת בהמה נוהג ביו"ט**: מהא דאיתא בגמ' סוכה כ"ג ע"א העושה סוכתו על גבי בהמה רבי מאיר מכשיר, ור' יהודה פוסל, מאי טעמא דר"י דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, סוכה הראויה לשבעה, בעינן, ור"מ האי נמי מדאורייתא מחזא חזא ורבנן הוא דגזרו שאין משתמשין בבעלי חיים, ואם נאמר שביו"ט יש איסור שביתת בהמתו, א"כ מן התורה יש איסור משום שביתת בהמה, אלא בע"כ שאין איסור שביתת בהמה ביו"ט.

ובדעת תורה סימן רמ"ו **דחה את הראיה**: דאפשר דמיירי שאין הגמל שלו אלא של עכו"ם או של הפקר שאז אין מזהר על שביתת בהמה.

ועוד: הרי גם אי אין שביתת בהמה ביו"ט, אכתי אין ראויה לשבעה בתוך השבת שבתוך המועד, אלא בע"כ צריך לומר דבכל גונא הוא ראוי, דאי בעי מפקיר לבהמתו.

ואם נאמר שאין מצווה של שביתת בהמה ביו"ט יש נפק"מ נמי **לענין אחר**: דהנה איתא במשנה ב"ק ל"ז מועד לשבתות אינו מועד לימות החול, וכתב רש"י הטעם משום דכיון דשוב בשבת זחה עליו דעתו, ובתוס' מביאו טעם אחר בשם הירושלמי דכיון שרואם אותם לבושים בבגדים נאים זחה דעתו, וכתב בשיטה מקובצת דנפק"מ בין הטעמים, אם הויא מועד ליו"ט, וכתב בדעת תורה אור"ח סימן רמ"ו דכוונתו דלשיטת רש"י כיון דאינו מצווה על שביתת בהמתו ביו"ט, א"כ מועד לשבתות אינו מועד לימים טובים, אבל לשיטת הירושלמי מועד לשבתות הויא נמי מועד לימים טובים, כיון שגם מלבישים בגדי שבת, ועיין בשו"ת שואל ומשיב חלק ב' סימן ס"ו.

וקשה: לשיטות שאין איסור שביתת בהמה ביו"ט, הרי תנן במשנה מגילה ז' ע"ב אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד, ומדוע לא תנן הך חילוק, כד מקשה בתוספת רבי עקיבא אייגר על המשניות, וכן בשפת אמת מגילה ז' ע"ב, וכן ברש"ש שם.

ויש לתרץ: לשיטות שאפילו היכא דתני אין בין אמרינן תני ושייר, אתי שפיר, דאף דכתוב אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד תני ושייר ויש עוד חילוקים.

ובמאירי ביצה ל"ו ע"ב בסוף ד"ה שמה יצא חוץ לתחום כתב ואיכא מאן דאמר דביו"ט אינו מצווה על שביתת בהמתו, ובטלה דעתו.

וכן כתב המאירי ב"ק ל"ז שלטעמו של רש"י דהא דמועד לשבת לא הויא מועד לחול, משום שבשבת הוא נח, ומתוך כך הוא נוגח, לפי זה המועד לשבת הויא מועד ליו"ט, היינו משום דהמאירי סבירא ליה שיש מצווה של שביתת בהמה ביו"ט.

וכן כתב הגר"א אור"ח סימן תצ"ה דיש איסור שביתת בהמה ביו"ט וראיה מהמשנה ביצה כ"ג פרתו היתה יוצאת עם רצועה דמיירי ביו"ט.

ויש שדחו את הראיה של התוס' יו"ט מהמשנה הנ"ל שמאחר שמלאכת הוצאה והבערה, מותרת לאדם עצמו כל שכן שמותרת בבהמתו, לכן אי אפשר לומר דהמשנה מיירי ביו"ט, כד כתב בשו"ת חקרי לב אור"ח סימן צ"ג, וכן כתב בספר תוספת חדשים, ועיין בגר"א אור"ח סימן תצ"ה ובהגהות ברוך טעם שם.

ולענין הלכה: יש שביתת בהמה אף ביו"ט, כד כתב המשנה ברורה אור"ח סימן רמ"ו ס"ק י"ט.

מדוע לא התירו מוקצה משום אוכל נפש?

קימ"ל אור"ח סימן תצ"ה לדעת המחבר מוקצה אסור ביו"ט, ואף משום אוכל נפש, וכמו דמבואר במשנה ביצה ב' ע"א דלדעת בית הלל ביצה שנולדה ביו"ט אסור, ולחד טעמא בגמ' משום מוקצה, אבל שבת ליכא מוקצה.

אבל הרמ"א סבירא ליה להלכה דליכא מוקצה ביו"ט.

יש להקשות: מדוע אסור מוקצה לצורך אוכל נפש, מאי שנא מכל איסורי דאורייתא שהיתרו לצורך אוכל נפש, כד מקשה בש"ע הרב אור"ח סימן תק"ט.

ומתריץ: דמאכלות אסורות לא התירו משום אוכל נפש, ומוקצה הויא כמאכלות אסורות.

האם יש להקל בנטילת תרופות ביו"ט ?

בפרשתן י"ב ט"ז כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל

נפש הוא לבדו יעשה להם, עיין מעדני אשר פרשת פנחס תשס"ט שהארכת בקושיית הפרי מגדים, וכן חתם סופר, וכן פני יהושע, וכן בקובץ שיעורים, אם אמרין מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך, א"כ איך יש מציאות של איסור מלאכה ביו"ט מן התורה.

יש לחקור האם ביו"ט יש איסור ליטול תרופות או דילמא כיון דביו"ט קימ"ל אור"ח סימן תצ"ה מתוך שהותר לצורך אוכל נפש הותר נמי שלא לצורך ובלבד כשיהא צורך קצת, א"כ כשיש לו קצת מיחושים מותר ליטול אקמול.

הנה איתא בגמ' ביצה כ"ב ע"א אממר שרי למיכחל עינא ביום טוב שני של ראש השנה.

ובריב"א שם מובא בשיטה מקובצת **כתב הטעם שמותר:** משום דאמרין מתוך שהותרה שחיקה לצורך אוכל נפש, מותר נמי לצורך רפואה, והא דאסור ביו"ט ראשון, משום דאינו בריא דיהנה מזה ביו"ט.

מעדני אשר: יש להקשות על מה שכתב דאמרין מתוך, הרי שחיקה לא התירו משום אוכל נפש, דרק מלישה ואילך התירו, כמבואר באור"ח סימן תצ"ה ס"ק ב'.

ובשו"ת אבני נזר אור"ח סימן שצ"ד נשאל מהשפת אמת דהיכן מצינו דיש איסור ליטול תרופות ביו"ט, הא כיון דהתירו טחינה משום אוכל נפש ליכא לגזור משום שחיקת סממנין.

ולכא להביא ראיה דאסור: מהא דמבואר באור"ח סימן תצ"ז דאסור לכחול את העינין לרפואה ביו"ט ראשון, שאני התם דאיכא נמי שבות חוץ משבות רפואה, היינו שבות של צביעה או כתובה כמבואר בגמ' שבת צ"ד ע"ב וצ"ה ע"א, ובמסורת הש"ס שם, וכן כתב בגמ"א אור"ח סימן תצ"ז.

ומסיק האבני נזר: דלכאורה שחיקת סמנים ביו"ט לצורך רפואה אינה אלא מדרבנן, שגם טחינת תבואה מותר מן התורה, וכתישת תבלין לצורך אכילה מותר אף מדרבנן, ואם כן מדאורייתא נאמר מתוך, רק מדרבנן אסור כמו שכתב הרב המגיד בכתישת תבלין לפי שאין נאכלין בעצמן, אבל סימנים שמתרפאין בעצמותן אסור מדרבנן כמו טחינת תבואה, אבל מדאורייתא מותר והוא רק שבות, מכל מקום אסור להתרפאות בסימנים ביו"ט אף שהוא גזירה לאיסור שבות, כמו שמדמה הגמ' שבת נ"ג ע"ב הגזירה דתחומין לגזירה דשחיקת סממנים בשאר רפואות, הכי נמי נדמה לרפואות בסימנים ביו"ט לשאר רפואות בשבת דבזה ובזה אטו איסור שבות, אבל אין לאסור שאר רפואות ביום טוב דזה היא גזירה לגזירה אטו שבות.

אבל במגן אברהם אור"ח סימן תקל"ב ס"ק ב' כתב דאסור ליטול תרופות ביו"ט.

והנה המהרש"ם בדעת תורה אור"ח סימן תקל"ב נשאל על דברי המגן אברהם הא ביו"ט לא שייך גזירת שחיקת סממנים, דמותר לצורך אוכל נפש כמו דמבואר אור"ח סימן תק"ד דכין את התבלין ביו"ט.

וכן משמע שביו"ט ליכא איסור שחיקת סממנים מהא דכתב רש"י עירובין ק"ב ע"ב ד"ה מחזירין רטיה במקדש וז"ל כהן שלקה בידו ונתן עליה רטיה מבעוד יום והוצרך לעבוד עבודה בשבת או ביו"ט

וכו' אבל לא במדינה, גזירה שמא ימרח הרטיה, ומירוח היינו ממחוק ונקט רש"י שמא ימחק דזה שייך נמי ביו"ט, אבל שמא ישחוק כלומר גזירת שחיקת סממנים שהוא מלאכת טוחן יש לומר דלא שייך ביו"ט.

והשיב המהרש"ם: דלפי מה שכתב הרב המגיד פרק א' מהלכות יו"ט הלכה ה' דהיתר שחיקת תבלין לפי שתשימשו רק לתקן המאכל והן עצמן אינם נאכלים הקלו בהם, א"כ גבי רפואה שהן עצמן מרפאין אסור.

ולענין הלכה: יש להחמיר ואסור ליטול ביו"ט תרופות רק כשיש לו מיחושים חזקים מותר.

האם מותר להדליק נר נשמה ביו"ט כשיש לו יארציט?

יש לחקור מי שיש לו יארציט ביו"ט האם מותר להדליק ביו"ט או דילמא אסור.

הנה בשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ס"ה בסופו כתב וז"ל להדליק נר יארציט ביו"ט לפי מה שנוהגים שלא להשתמש בו ומנחים אותו מן הצד דלא להתשמש בהו כמו נר של מצוה, לכאורה אפילו בליל יו"ט אסור להדליק, דנר זה לאו לכבוד יו"ט הוא ולא לצורך יו"ט והוא ממש נר של בטלה דפסקינן שאסור ביו"ט, ואפשר במעמידו בחדר שאוכלים בו הגם שאין נוהגין להשתמש בנר זה, מ"מ מוסיף עוד אור בחדר ונהנה מימלא, וכששכח להדליק בלילה או שכבה האם מותר לחזור ולהדליקה ביום.

ומסיק: דנראה להתיר משום דנר יארציט נראה לי מחשב מצוה מאחר שכבר נוהגים בו והוא לכבוד אבות ע"פ הפסוק נר ה' נשמת אדם, ועיין דרכי משה אור"ח סימן תר"י בשם הכל בו שהמנהג שכל אחד מדליק בבית הכנסת לכפר על אביו ועל אמו, ונראה שמנהג זה להדליק נתייחד לתועלת נשמת האבות ויש בזה מצות כיבוד אב ואם, ובאמת בתשובת מהרש"ל סוף סימן מ"ז דמיתי המג"א סימן ר"ס ס"ק י' משמע דליכא מצוה רק משום דכבר נהגו הויה כצורך גדול, ולפי זה יש להתיר כמו נרות דבית הכנסת דמצוה דיומא הוא ולא הויה כנדרים ונדבות ה"ה נר יארציט אם נחשבהו למצוה, מצוה דיומא הוא דזמנה ביום שמתו בו אבותיו דוקא ושרי, ועוד נראה מדחשיב ליה תשובת המהרש"ל לצורך גדול כיון דהרגילו ביה כל כך וקפדו טובא דמתיר המהרש"ל להדליק בבין השמשות ערב יום כיפור, א"כ עכשיו שמקפידים בנר זה מאוד יותר משאר מצות, אם לא יוכל להדליק נר זה ביו"ט כששכח להדליק מבערב יו"ט או שכבה יהיה מצטער טובא בדבר זה, יש להתיר משום שמחת יו"ט, ויש בזה תרתי משום מצוה וגם משום שמחת יו"ט.

ולענין הלכה: כתב המשנה ברורה בביאור הלכה אור"ח סימן תקי"ד ד"ה נר של בטלה דנר של יארציט אם לא הדליקו בערב יו"ט ידליקנו עכ"פ בחדר שאוכלין בה דמוסיף אורה בחדר ויותר טוב שידליקנו בבית הכנסת ויצא מחשש נר של בטלה, ובשעת הדחק אפשר דיש להתיר בכל גוונא דהויה כעין נר של מצוה שהוא לכבוד אבותיו, ומביא את דברי הכתב סופר הנ"ל.

וכתבו הפוסקים: שהיום בזמן הזה שיש חשמן וליכא תוספת אורה, אסור לכתחילה להדליק, אבל בשעת הדחק שמותר בכל אופן מותר נמי בזמן הזה, כך כתב בספר פסקי תשובה אור"ח סימן תקי"ד.

מכתבים למערכת

מאיוה סיבה לא רצה משה רבינו לאכול מהמצטרות

מה שהקשתם על הא דאיתא בפרשת שמות ותאמר אחותו אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות, ומקשה בגמ' ומאי שנא מעבריות, ומתרג' בגמ' מלמד שהחזירוהו למשה על כל המצטרות כולן ולא ינק אמר פה שעתיד לדבר עם השכינה ינק דבר טמא והקשתם מהא דאיתא בגמ' מחלוקת מאיזה גיל מכיר תינוק את אמו או משלשה חדשים או שלושים יום, או חמישים יום, או כל תינוק כחורפיה, אי"כ איך אמרין שלא רצה לאכול מהמצטרות, משום דפה שעתיד לדבר עם השכינה אינו יכול לינק דבר טמא, הרי משה היה כבר בן שלושה חדשים ואליבא דכ"ע היה מכיר את אמו שאינו יונק מאחרות, אי"כ משום כך לא ינק מאחרות, ותרצתם בשבעה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

נראה לתרץ דעיין בגמ' כתובות ס' ע"א דאינו מוכרח אם מכיר את אמו שאינו יונק מאחרים אלא יכול להיות אחר שמכיר את אמו דאינו רוצה לינק מאחרים, ועיין במסכת סוטה י"ב ע"ב אמר הקב"ה פה שעתיד לדבר עם השכינה וכו' דהקב"ה העיד מהסיבה היה בשביל שעתיד לדבר עם השכינה אע"ג דלפעמים התינוק רוצה לינוק מאחרים אע"פ שמכיר את אמו, מ"מ העיד הקב"ה דכאן היה הסיבה בשביל שעתיד לדבר עם השכינה.

הגאון רבי דוד לויצ'ין שליט"א ראש כולל הכל התלמוד ת"א

הרה"ג יעקב שמואל אברהמי שליט"א כולל הוראה צאנו בית שמש

מה שהבאתם לתרץ בשם השפתי חכמים דכיון דכתובים ותרצתם שלשה חדשים, מסתמא במקום חושך היה, אי"כ לא היה יכול משה רבינו להכיר את אמו, אי"כ בעל כרחך הא דלא ינק, משום פה שעתיד לדבר עם השכינה אינו יכול לינוק דבר טמא, והבאתם דבמשכיל לדוד דהה תרוץ זה דאפילו נודה שתצננהו רצה לומר במקום חשך מה שאינו מוכרח כלל, מכל מקום הרי איתא בגמ' כתובות ס' ע"א סומא מאי ידע לאמו אי"כ אשי בריחא ובטעמא, אי"כ אפילו היה במקום חשך היה צריך להכיר את אמו בריחא ובטעמא, יש להעיר דאפשר דדוקא סומא שידוע שכיון שאין לו את הראייה, שאר חושים שלו יותר חזקים מסתם בני אדם לכן יכול להבחין בשם ובריח, משא"כ אדם בריא כשאוכל במקום חושך.

הבה"ח גדליה אהרן הגר נ"ו ישיבת עולם בית שמש

נראה להעיר על תרוץ של השפתי חכמים דהא כתיב ותמלא כל הבית אורה, אי"כ לא היה חושך במקומו.

מי שיושב כמה חדשים במאסר במקום מטונף האם לא יתפל כלל

מה שהבאתם בשם העובר אורח לאדר"ת סימן ע"ט וכן בשו"ת יד אליהו סימן י"ד בתבוסים בבית הסוהר שאי אפשר להיות מנחם קדוש יש לעיין אם יש לומר בזה עשה דוחה לא תעשה.

הרב יצחק קדמון שליט"א שעלבים

הרב אליהו נתנאל שליט"א חיפה

יש להעיר דלא אמרין עשה דוחה לא תעשה כשהלא תעשה נאמר באופן פרטי על זה כמו שכתב בתוספת רבי עקיבא אייגר (פמחים סוף פרק ג) שאסור לשחוט קרבן פסח על החמץ, ולא שייך לומר עשה דוחה לאר תעשה, כיון דנאמר הלא תעשה על זה גופא, אי"כ כאן נמי כיון שהעשה נאמר דאפילו במקום תפילה או שאר דברים שבקדושה צריך להיות בקדושה, לא שייך לומר עשה דוחה לא תעשה.

מדוע במכת בינים ושחין וחשך לא קיבל פרעה התראה קודם

ומדוע בשאר מכות קיבל התראה

מה שהקשתם מדוע במכת בינים ובשחין וכן בחשך לא היה התראה לפרעה, ומדוע בשאר מכות כן היה התראה לפרעה, ותרצתם בארבע אופנים.

הרב יהושע רייזמן שליט"א כולל בעלזא בית שמש

יש לעיין דהחוקנו נמי מקשה קשיא הנ"ל ומתרג' דכל המכות שהם שכחות לא התרה בו כי לא ישוב כשיחזיר אותה, וגם הענינים לעולם הן גלילים בכינים ולא חוששים.

תגובות אפשר לשלוח למחבר הרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א

לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

איך היה מותר ליהודים לטוול כסף מהמצטרות במכת דם הא אסור ליהנות ממעשה ניסים

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא במדרש רבה אי"ר אבין הלוי רבבי ממכת דם העשירו ישראל, כיצד המצרי וישראל בית אחד, והגיגית מלאה מים, והמצרי הולך למלאות את הקיתון מתוכה, מוציאה מלאה דם, וישראל שותה מים, ומכרו המים למצרים והעשירו, דיש להקשות איך היה מותר ליהודים לקחת כסף מהדם שנעשה מים הרי אסור ליהנות ממעשה ניסים, בשלמא עצם השתיה היה מותר דפיקוח נפש דוחה כל התורה, אבל על מה שמכרו למכור את זה, ותרצתם בששה אופנים.

הרה"ג רבי יצחק מאטעצ'ן שליט"א וליאמסבורג מח"ס הואיל משה

נראה לתרץ ע"פ מה שכתב בישועות יעקב הלכות חנוכה סימן תרפ"ב אות ב' לפרש מה דאיתא במדרש רבה על הפסוק אל תירא אברהם אנכי מגן לך, הכל יודעים שאנכי מגן לך, דכשהנס מפורסם הדכל מכירין כי מאת ה' היתה זאת, אז אף דמנכין לו מוכיותיו, לעומת זה ניתוסף לו וכות חדש דעל ידו נתקדש שמו של הקב"ה, והנה אברהם אבינו היה מתיירא שמחמת הניסים שנעשו לו במלחמה ניכו לו מוכיותיו, ולכן אמר לו הקב"ה הכל יודעין שאנכי מגן לך, דהנס נעשה בפירסום והכל יודעין שהקב"ה מגן אברהם, ולפי זה אין לך להתירא כי ניתוסף לך וכות חדש, ולפי זה יש לומר דה"ה גבי מכת דם דנתקדש שמו של הקב"ה דכתיב בואת תדע כי אני ה' ולפי זה לא שייך האיסור של ליהנות ממעשה ניסים.

הרב יצחק ועלצ'ער שליט"א בחוקלץ

נראה לתרץ, דמיסתבר דנס כזה שנעשית ע"י נביא לישראל ליהנות מהנס אין בזה איסור.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה לתרץ שהאיסור ליהנות מנס הוא דוקא היכא שהנס נעשה בשבילו כגון שהיה במקום סכנה והקב"ה עשה לו נס כדי להצילו מסכנה שאז אסור ליהנות מהנס משום שיש חשש שמנכין לו מוכיותיו, משא"כ במכות מצרים הרי היהודים לא היו צריכים למכות האלו כדי להיגאל ממצרים שהרי כל הניסים היו כדי שיכירו את גבורותיו.

הרה"ג ברוך יצחק סונגולובסקי שליט"א ר"מ ביישובת לב אהרן ירושלים

נראה לתרץ, שזה גופא שבני ישראל היו עבדים מרודים ונהפכו לאדונים שהיו יכולים להכריח המצריים לשלם כסף עבור מים שהיה דבר בשפע במצריים, יש בזה קידוש השם גדול, וככלל הוא מצוות לאו ליהנות ניתנו.

הגאון רבי גמליאל הכהן רבנובין שליט"א בני ברק מח"ס גם אני אודך

נראה לתרץ ע"פ מה שכתב המהרש"א קדושין כ"ט ע"ב דנס שבא ע"י תפלה לא מקרי נס, ולפי זה יש לומר דכיון דכתיב שמות ב' ב"ג ויאנחנו בני ישראל מן העבודה ויעקו, נמצא דהניסים שנעשה להם היה ע"י תפלה ולא נכלל בגדר נס, ולכן היה מותר להם לטוול כסף ממצרים.

הרה"ג ר' יוסף חיים מסעוד אבן צורה שליט"א עפולה מח"ס רית נוחח

נראה לתרץ שעם ישראל לא נהנה ממעשה ניסים, אלא מה שלקחו כסף היו בעבור הטרחה שטרחו בשביל המצרים, להביא להם את המים, ולא שנהנו ממעשה הנס בעצמו.

מדוע נענשו המצרים הרי קיימו גזרת הקב"ה של ועבדים וענו אותם?

מה שהקשתם בשם הראשונים מדוע נענשו המצריים הרי קיימו גזרת הקב"ה, שנאמר בראשית ט"ו י"ג כי גר יהיה ורעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם, ותרצתם בחמשה אופנים.

הרב שמואל זכאי שליט"א בתר עילת כולל שערי יושוע

מה שתרצתם באחד מן התרוצים דמכיון שהמצרים עינו את היהודים משום שהם יהודים ולא איכפת להם שבהו נתקיים ציווי ה', יש לסייע לתרוץ זה מהגמ' נזיר כ"ג ע"א מי שנתכוון לעלות בידו בשור חזיר, ועלה בידו בשור טלה דטעון כפרה וסליחה ולפי זה ה"ה בנידון דידן דשעבוד מצרים הוא בגדר נתכוון לבשר חזיר דהתם נתכוונו להרעתם של ישראל, אולם עלה בידם בשור טלה משום שעל ידי זה סוף סוף נתקיים ציווי ה' של ועבדום וענו אותם וקמ"ל דצריך כפרה לכן הענישם הקב"ה.

הרב אביגד בעדני שליט"א בני ברק

נראה לתרץ הרי יש לנו את הכלל מגלגלין וכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב, לכן נענשו.

גליון זה נודב ע"י

ידידינו הנדיב הנכבד

הרב בעלזאל לנדא שליט"א

ירושלים

לרגל שמחת הולדת בתו במז"ט

יהא רעוא שבזכות זיכוי אלפים

ירוח נחת מכל יוצאי הלציו

ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י

ידידינו הנדיב הנכבד

הרב שמעון שר שליט"א

מנכ"ל מוסדות צאנו וסגן ראש עיריית נתניה

לעילוי נשמת אביו

הרב מיכאל בן הרב יעקב שמעון ז"ל

נלב"ע ח' שבט

ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י

ידידינו הנדיב הנכבד

הרב שלמה מיינער שליט"א

באר אפארק

לעילוי נשמת אביו

הרב משולם זאב בן הרב שלמה ז"ל

נלב"ע ח' שבט

ת.נ.צ.ב.ה.